16 Jaar, No. 130. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 31 October 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad, f 12.
Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemaal in de week bij dingdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel of
behalve 35 cents zegel.

ITALIA

De aartsbischop van Keulen heeft Rome verlaten; al de kardinalen hebben zich bij hem laten aandienen, doch hij heeft hen wegens den slechten staat zijner gezondheid niet kunnen ontvangen. De H. Vader heeft hem de uitstekende eer bewezen van hem te gaan bezoeken, welke ongewone onderscheiding, onder de inwoners van Rome eene diepe sensatie had te weeg gebragt. De aartsbischop had Z. H. beneden aan den trap ontvangen. Gearmd begaven zij zich beiden naar de audientiezaal, alwaar zij een onderhoud hadden dat drie vierde dur duurde.

De talrijke blijken van hooge achting en van liefderijke welwillendheid, waarmede de H. Vader den doorluchtigen belijder van het geloof heeft overladen, zullen voor al de geloovigen der Katholijke wereld, even als zij dit voor de inwoners van Rome zijn geweest, eene regtmatige reden van blijdschap en van troost zijn. (*Ami d. l. Rel.*)

— De heer Valdevielso, vroeger buitengewoon gezant der republiek Mexiko te Madrid, is te Rome tot definitive regeling der kerkelijke aangelegenheden zijns vaderlands aangekomen.

— Volgens gerugten moet het ontwerp van eene verbinding van de Middellandsche zee met de Adriatische, door middel van de rivieren de Reno, de Chiasco en den Tiber en een door het Gubbiogebergte te graven vereenigingskanaal, deszelfs uitvoering zeer nabij zijn.

GRIEKENLAND

Men schrijft uit Athene:

De kommissie welke door de kamer der afgevaardigden met het onderzoek der geloofsbrieven is belast, behoort tot de ministeriële meerderheid. Dit onderzoek levert vele moeijelijkheden op. De onvoorzigtigheden van het ministerie Mayrocordato hebben op het meerendeel der verkiezingen den stempel der onwettigheid gedrukt.

Het ministerie en de kamers houden zich ijverig bezig met het beramen van geschikte maatregelen om het openbaar beheer te regelen, het gezag te centraliseren en de monarchie te versterken.

Onderscheidene kommissiën uit de kundigste mannen zamengesteld, zijn het ministerie behulpzaam in het opstellen van wetsontwerpen die aan de goedkeuring der kamers moeten worden onderworpen. Tusschen het ministerie en de kamers, tusschen den koning en het land bestaat de beste overeenstemming. Bij het op 30 september gevierde jaarfeest des konings had de gansche bevolking der hoofdstad zich bijverd, om de gevoelens welke haar jegens haren jeugdigen gebieder bezielen, door daverende toejuichingen aan den dag te leggen.

De goede eensgezindheid schijnt ook te bestaan tusschen de onderscheidene leden van het kabinet en wel bijzonderlijk tusschen Colletti en Metaxas.

Het grootste gedeelte der Grieksche dagbladen verklaren het ministerie. (*Rev. Polit.*)

RUSLAND

De jongste uit Petersburg ontvangen brieven melden in dat, de dood der grootherogin Alexandra, den kreiser zoo zeer heeft getroffen, dat, sedert dien tijd, zijne gemoedsgesteldheid zeer ontstemd is en dat men hem tot driemaal toe bloedzuigers heeft moeten zetten. Keizer Nikolaas leeft in eene volkomene afzondering en bemoeit zich niet meer met zaken. Zijn ijverzucht heeft eene nog veel meerdere en zwartgallige tint aangenomen. De naarstigheid van den czar brengt in de hoofdstad pijnlijken en diepen indruk te weeg.

AMERIKA

Men heeft berigten uit St. Domingo tot den 3e september. De republiek was alstoen tamelijk rustig; de regering hield zich onledig met in de behoeften der finantiën te voorzien, en om daartoe te geraken, was zij begonnen assignatiën uit te geven.

Om zich van de staatsmisdadigers te ontdoen, verbande men ze naar buiten lands. Reeds waren er een groot aantal naar Europa afgezonden en men maakte toebereidselen om degenen die nog in de gevangenissen overbleven, dezelfden weg te doen volgen.

— Men heeft vroeger aangekondigd dat de heer Alloy de Ciprey, gezant van Frankrijk te Mexiko, aan zijne regering had gevraagd om terug te keeren. Dit is niet zoo. Hij heeft integendeel formeel gevraagd om op zijnen post te mogen blijven totdat de zaak van Tabasco bepaaldelijk geschikt zij. Dit besluit van den heer de Ciprey verdient te meer lof, dewijl zijne positie tegen over Santa-Anna en het Mexikaansche gouvernement allermoeijelijkst is. Zijne vastberadenheid verloochent zich niet, en dagelijks ontvangt hij de betuigingen van hooge achting van de zijde der Fransche bevolking en van het korps diplomatiek te Mexiko.

De Fransche regering is in die zaak nog niet tot een besluit gekomen. De heer Maximo Garro, gezant van Mexiko te Parijs, legt in deze omstandigheid eenen prijzenswaardigen geest van verzoening aan den dag; hij stelt alle pogingen in het werk om de moeijelijkheden uit den weg te ruimen.

De heer Garro heeft aan zijne regering zijn gevoelen over dit droevig diplomatisch geschil kenbaar gemaakt. Men zegt dat hij in zijnen brief de maatregelen van Santa-Anna en van de militaire overheden van Tabasco onbewimpeld laakt, en aanraadt om aan Frankrijk eene eervolle genoegdoening te geven. Ongelukkiger wijze, is het te vreezen dat Santa-Anna meer zal luisteren naar zijne drift, dan naar de voorstellingen van den verlichten man die hem te Parijs vertegenwoordigt. (*Rev. Polit.*)

DUITSCHLAND

De kroonprins van Denemarken is den 24 dezer te Berlijn aangekomen.

— Het *Heidelbergsche dagblad* bevat een besluit, volgens hetwelk het den werklieden, onder verbeurte van 3 florijnen, verboden is de herbergen en kroegen na de uren van den maaltijd te bezoeken. De overtreders van dezen maatregel zullen, op heeter daad betrapt, met eene gevangenisstraf van meer dan *drie* dagen gestraft worden. De herbergiers en kroeghouders, in wier huis de overtreders gevonden worden, zullen beboet worden des maandags met 30, en op andere dagen met 15 florijnen. De bazen, die verzuimen de autoriteiten te waarschuwen dat hun werkvolk maandag houdt, zullen eene boete van 12 florijnen betalen.

— De koning van Pruissen heeft bij kabinetsorder, met intrekking van vroegere daartoe betrekkelijke besluiten, aan de kloosters der provincie Westfalen vergund, om nieuwelingen zonder beperking van getal of ouderdom aan te nemen. Dezelfde bevoegdheid is verleend aan de vrouwenkloosters, aan welke, onder de vorige regering, verboden was, om nieuwelingen beneden den ouderdom van 24 jaren tot het afleggen der geloften toe te laten.

— Men schrijft uit Tilsit van 20 oct. Door onophoudelijke regens is de Memelstroom voor de derde maal in dezen zomer zoo hoog gerezen, dat het water verscheidene voeten hoog boven het [illegible] de brug stroomt, en de overtogt door middel van booten moet geschieden. Het gansche dal vertoont, zoover het oog reikt, eene uitgestrekte watervlakte.

ENGELAND

Volgens de *Standard*, gaat de bevolking van Londen 2 millioen zielen te boven.

— De dagbladen maken eene breedvoerige vermelding van de plegtigheden, die bij de opening der nieuwe beurs in de city plaats zullen hebben, en geven een programma van den plegtstatigen optogt.

SPANJE.

— Sedert een paar dagen loopt te Parijs het gerucht, dat de generaal Espartero weder in Spanje is teruggekeerd; men wil dat de [illegible] van sommiger gemoedsgesteldheden [illegible] vormingen in de [illegible], om een opstand [illegible] gunste te verwekken. Vele zuid-Fransche dagbladen bevestigen dit gerucht, hoewel in Spanje over het algemeen meer vrees voor omwentelingen heerscht, dan begeerte om nieuwe te bewerkstelligen.

— Een Engelsch dagblad wil in het zekere brengen zijn dat, den 11 dezer eene overeenkomst tusschen Maria Christina en don Carlos, wegens het huwelijk van koningin Isabella II met den prins der Asturiën, te Bourges geteekend is.

FRANKRIJK.

— Men verzekerde den 26 van het ministerie van buitenlandsche zaken dat de opening der kamers op den 21 december bepaald was, en dat de vrijheid der drukpers ook in [illegible] worden ingevoerd.

— Nopens het gevecht bij welk tusschen de Fransche troepen en de [illegible] in den omtrek van Dellys heeft plaats gehad, en waarvan wij in een gedeelte der oplage van ons vorig nummer in het kort melding maakten, wordt thans uit Algiers dato 19 oktober geschreven:

Gebeurtenissen van eenen zeer ernstigen aard zijn

n, een tiental uren afstands van Dellys voorgevallen, in het onderworpen gedeelte van een der drie agaliks, welke de maarschalk Bugeaud tijdens zijn vertrek naar Marokko heeft ingesteld.

Op het oogenblik, dat de generaal Camman zich gereed maakte om die bedevaart, welke hij voor geheel bevredigd hield, te verlaten, ten einde naar de stad Dellys en vervolgens naar Algiers terug te keeren, vernam hij dat de Kabylen op nieuw zamentrokken en reeds eene talrijke magt bijeen hadden. Na zich van de juistheid van dit berigt te hebben verzekerd, verdeelde hij zijne kleine legermagt in drie kolonnes en liet deze naar de plaats der zamenscholing trekken.

De kolonne onder het bevel van den kolonel Saint-Amand is daar het eerst aangekomen en gedwongen geweest om lang achtereen (men zegt dat het gevecht zes uren heeft geduurd) den schok van den aanval der Kabylen door te staan, die drie- of viermaal zoo sterk waren. Zij heeft zich krachtdadig verdedigd en had bijna al haar kruid en lood verschoten, toen de twee andere kolonnes aankwamen.

De eene van deze, onder bevel van den kolonel Forey, een onzer ervarenste hoofd-officieren, was in haren marsch belemmerd geworden door den slechten toestand der wegen, langs welke zij voortgetrokken was, en door het vuur van een korps Kabylen, dat het reeds zeer groot aantal onzer gewapende tegenstanders kwam versterken.

Men wil dat er aan onze zijde 29 man gebleven en 130 gekwetst zijn; onder deze telt men meer dan 12 officieren, een van welke op dit oogenblik eene amputatie ondergaan moet hebben.

In den avond van den 19den is alhier eene stoomboot met 106 gekwetsten en het berigt van het ongelukkig gevecht aangekomen.

De maarschalk heeft terstond bevel gegeven, om het te Algiers achtergebleven gedeelte van het 3de regiment ligte infanterie en van het 53ste regiment linietroepen te doen vertrekken; hij is zelf met zijnen staf en zijne adjudanten scheep gegaan, en zal niet terugkeeren, voor dat de rust in de omstreken van Dellys geheel hersteld zal zijn.

De drie eskadrons spahis, die te Blidah en Medeah lagen, hebben bevel ontvangen om terstond naar Maison Carrée en te trekken, waar de kolonel Youssouf hen afwacht, onder wiens bevel zij zich naar Dellys begeven zullen. Op dit punt zijn reeds drie eskadrons van het eerste regiment jagers [illegible]

— De admiraal Dupetit-Thouars, die den 15 van Marseille naar Algiers was vertrokken, is alhaar den 18 aangekomen. Hij brengt van den maarschalk Bugeaud een verlof van twee maanden over.

De maarschalk is voornemens eerst gebruik te maken van dit verlof, bij de opening der kamers, ten einde aan zijne ambtgenooten juiste inlichtingen te geven over den stand van zaken in Algerie, en voornamelijk over zijn plan van militaire kolonisatie.

Het ware te wenschen dat het ministerie de aanwezigheid van den maarschalk te Parijs benuttigde om over de credieten betrekkelijk Algerie te doen beraadslagen. (*Algerie.*)

— De inwijding van het standbeeld van den admiraal Dumont d'Urville heeft den 20 dezer plaats gehad te Condé-sur Noireau, de geboorteplaats van dien beroemden zeereiziger, die bij het ongeluk op den spoorweg van Versailles jammerlijk is omgekomen.

— De heer Alley de Cipres, buitengewoon gezant minister van Frankrijk in Mexico, is tot grootofficier van het legioen van eer benoemd.

Dit besluit der regering is een afdoend antwoord op de beweringen der oppositiebladen, die beweerden dat de handelwijze van dien gezant door het gouvernement afgekeurd en hij teruggeroepen is. Zij schetst ook zeer duidelijk de staatkunde, welke Frankrijk voornemens is ten opzigte van Mexiko te volgen. (*Rev. Polit.*)

— In een nader berigt van den 28 heeft men gezien, een haven aan de Middellandsche zee, zeer verschrikkelijke stormen gewoed. Eene hoop huizen zijn schrikkelijk verwoest, aangerigt, de overscheidene huizen zijn vernield. Een driemastschip hetwelk in de haven lag, was verdwenen. Men had den dood van een aantal personen te betreuren.

NEDERLAND

'S BOSCH. De Hoogeraad heeft bij arrest van den 25 october jl., in de zaak van de R. K. gemeente van Driel, tegen Jacoba van Dockum, echtgenoot van ... van Mark, het arrest van het provinciaal geregtshof van Gelderland van den 3 aprik 1844 gekasseerd, en het vonnis der arrondissements regtbank van Thiel van den 8 maart bevorens bevestigd. Bij dit vonnis was Jacoba van Dockum voornoemd, verklaard niet ontvankelijk in haren eisch tegen de R. K. gemeente, tenderende tot exhumatie en extraditie van het lijk van haren zoon Dirk van Dockum den 6 februarij 1844, op het R. K. kerkhof te Driel begraven.

— Bij koninklijk besluit van den 24 october 1844, nº. 49, zijn benoemd:

ten postkantore te Breda:

tot tweeden kommies, de heer P. J. Pradier, thans derde kommies,

tot derden kommies, de heer J. T. Wakkers, thans vierde kommies;

tot vierden kommies, de heer L. L. baron van Hugenpoth tot den Beerenclaauw, thans vijfde kommies;

tot vijfden kommies, de heer J. J. Smith, thans surnumerair bij het vak der posterijen in de provincie Zeeland, en waarnemend direkteur van het postkantoor te Tilburg;

ten postkantore te Eindhoven:

tot direkteur, de heer F. van Leersum, thans kommies op hetzelfde kantoor.

— De *Staats-Courant* bevat een besluit, houdende regeling der uitgaven van den Rijn-spoorweg en benoeming van eene kommissie tot opneming der rekening.

Tot leden van die kommissie zijn benoemd: de heeren Huidekoper, Kien en baron van Pallandt, burgemeesters van Amsterdam, Utrecht en Arnhem, D. Borski, Mr. J. J. van der Hagen van den Heuvel, mr. J. Roo, mr. G. Schimmelpenninck, F. W. Conrad, ingenieur en mr. S. P. Lipman, advokaat te Amsterdam.

Zullende tevens de eerstbenoemde als voorzitter en de laatstbenoemde als sekretaris der kommissie fungeren.

— 'S GRAVENHAGE den 28 october. Heden morgen hebben de afdeelingen van de tweede kamer der staten generaal zich bezig gehouden met de overwegingen nopens het ontwerp van adres in antwoord op de troonrede. Des middags is ook de centrale afdeeling dier kamer deswege bijeengekomen.

Naar de in omloop zijnde gerachten, zou er in de voordragt van het adres, in antwoord op de troonrede, waarover heden in de afdeelingen werd beraadslaagd, eene zinsnede voorkomen, betrekkelijk het wenschelijke eener herziening der grondwet welke zinsnede door eenige leden voor te zwak, door anders als te krachtig zou worden beschouwd.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van 27 october.

Is ingekomen eene missive van den minister van financiën, ten geleide van het tweede verslag nopens de opbrengst der vrijwillige leening en bijdrage. — Drukken en ronddeelen.

Een aantal petitien, meerendeels betreffende het aangeboden ontwerp-tarief van regten op den in- uit- en doorvoer, wordt verzonden naar de daartoe gestelde kommissie. Een der adressen is van bestuurders der Nederlandsche vereeniging tot het tegengaan van het misbruik van sterken drank, die doeltreffende bepalingen tot bereiking van het doel dier maatschappij in het wetboek van strafregt wenschen opgenomen te zien.

De voorzitter heeft kennis, dat tot voorzitter der kommissie door de verzoekschriften benoemd is de heer Telting.

Ook deelt de voorzitter mede, dat de kommissie, belast met het ontwerpen van een adres, in antwoord op de troonrede, dat ontwerp ter tafel heeft gebragt.— Wordt besloten, zich in de afdeelingen te vereenigen tot het aanhooren der lezing van dat ontwerp.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, gaat de vergadering tot nadere bijeenroeping uiteen.

Ingezonden Stukken.

UITWATERING.

Boeren-Societeit IN *Noord-Braband.*

(*vervolg van nº.* 122.)

Jan. — Geluk zamen! Jochem en Kees! hebde den heer gesproken volgens afspraak.

Jochem. — Ja.

Jan. — Dat is goed, nu moet gijlie eens vertellen, wat hij er van gezegd heeft en beginnen waarom onze waterloopen alle jaren slechter worden.

Jochem. — Kees gij waart er eerder als ik, begin gij nou maar eerst, dan zal ik naderhand vertellen wat ik er van onthouden heb. — (Zoo gezegd zoo gedaan.)

Kees. — Begrijpt, zei hij, gaat nou eens binnen dijks staan en meet hoe hoog de dijk boven den grond ligt? Dan zulde vinden dat hij er bijkans 15 voet boven ligt, en meet nu buitendijks ook eens, daar zal hij maar 6 voet er boven liggen. Hoe komt dat? zulde vragen. — Dan moet ge in den lentetijd maar eens kort bij de Maas gaan kijken, als het hoog water weg is, dan zakt op sommige plaatsen tot over de enkels toe in de slib; die slib, — het is nou zoo wat duizend jaar dat de dijk er ligt, zei hij, — is altoos daar blijven liggen voor den dijk, en dat heeft dan dien buitengrond zoo hoog gemaakt; en zoo als die buitengrond verhoogd is, is ook op sommige plaatsen de bodem van de Maas met zandplaten verhoogd, die liggen met dreuge jaren zoo hoog dat er bijkans geen een schip meer over kan — het zijn dan die zandplaten die in den weg liggen, zoo dat het maar een tref meer is, dat vroeg genoeg de sluizen open gaan om ons water kwijt te worden — en — voegde hij er bij — als dat verhoogen zoo vortgaat, dan zal onze polder voor een groot gedeelte over 50 jaren nooit meer dreug worden. — En dan komt er nog bij dat alle jaar al meer het tot teulland gemakt wordt, en dat land moet ook zijn water kwijt zijn, en om dat kwijt te worden, maken ze graven, waardoor het in dezen polder loopt, en dat is meer, als het hard regent als in den polder zelfs; want de oppervlakte van den beigrond is veel grooter dan van onze polders, waaron de regen valt. —

Jan. — Ja dat kan ik goed gelooven, — want ik heb mijn vader zaligen hooren zeggen, dat mijn drie mergen die nou in de lente zelden of ooit meer bijtijds dreug zijn, zijn beste wei- hooi- en haverland geweest, en nou is het mijn slechtste. — Jochem, vertel gij nou eens hoe of het kanaal moet komen om bijtijds dreug te zijn.

Jochem. — Effens beneden de stad van de Graft wordt het kanaal slak aan de Maas gegraven, zoo diep dat het water uit de Maas van altijd hen inloopen, in den dijk te Vlijm komt een sluis, die men altijd, als men wil, kan open en toedoen, en van daar wordt het kanaal door de polders heen

tot achter den Bosch in het oud Maasje gegraven, waardoor al ons water in de zee kan loopen, krek zoo als de Maas ook in zee loopt; in het kanaal komen van afstand tot afstand schutsluizen, welke er in moeten zijn, zei hij: want als er die niet inkwamen, dan zouden wij als de Beersche Maas binnen waas, en er geen kwel meer door de dijken liep en het niet veel regende, geen water in de graven meer houden, zoo diep en breed zal het kanaal zijn; dus moeten die schuttingen er in zijn — begrijpt eens de Maas komt boven aan den dijk staan — en waarom? om dat al het water van boven uit Frankrijk af, dat links en regts, op den aardbol uit de lucht gevallen zijnde, naar de Maas loopt en daardoor in de zee verdwijnt — dan kan men begaan, dat in vergelijk van dien plek waarop het heelewater valt — misschien wel een millioen bunders groot — met de 282600 bunders in deze provincie, die in het kanaal kunnen uitloopen, maar een emmer vol is, wat gemakkelijk door het kanaal naar zee kan loopen. — Nou kunde begrijpen, dat er geen gedachten kunnen zijn om die schuttingen digt te houden tot dat zo beneden het water kwijt zijn. — En bij dreugen jaren, zoodals we er nog een in 1842 gehad hebben, dan kan men de sluis in den dijk te Velp maar open doen en dan krijgen wij zoo veel water in den polder als wij maar willen.

Willem — Maar als er dan eens oorlog komt — God bewaar ons — dan kunnen ze ons allemaal verzuipen. —

Jochem — Kees wat heeft mijnheer daarvan gezegd. Ik moest toen eerens gaan p.....

Kees — Hij vertelde, dat het alleen in tijd van oorlog te doen was om water bij den Bosch te krijgen! Want toen in 1830 den oorlog in Braband uitbrak, hadden de Belsen de Zuidwillemsvaart gestopt dat er geen water daardoor bij den Bosch kon komen en de Dommel en de Aa waren ook zoo te zeggen droog, zoodat als de vijand gekomen had, het er bedroefd voor den Bosch uitgezien zou hebben — maar God dank die haspelerij is nog zachtjes afgeloopen. — Nou begrijpt dat dooven ingenieuren zen best praktiseerden, wanneer er nu is weer oorlog word, alsdan water bij den Bosch te krijgen, toen hadden ze uitgedacht groote steenhoopen met kleuven er in, in de Maas te metselen en in die kleuven balken digt in een te stoppen, waarvoor het water van boven moest blijven staan, en dan moest de dijk daar bij de Graaf zoo laag gelecht worden, dat het water er boven over heen liep door deze polders naar den Bosch, krek als in den wintertijd de Beersche Maas — Jongens, jongens dat mag men geheurd dan hadden ze onstomelden in den zomer laten verzuipen? want die oorlogsheeren zijn maniks, en omdat zoo iets oorlogerasp heet, wordt er geen schaverneding gegeven. — Maar God dank ze kregen andere gedachten en ze hebben het kanaal uitgedacht om water bij den Bosch in tijd van oorlog te krijgen en voor ons om het kwijt te worden voor een beetje geld — zoo als die heer zei, kon hij berekenen, dat zoo als ze zeggen dat er 30 jaren over betaald zal worden, ons land in dien tijd veel meer zal opgebragt hebben als de gansche som die wij er in hebben betaald; en dan hebben wij het voor niks als een beetje onkosten van administratie en reparatie.

Klaas. — Dat kan ik goed geleuven; want wat ik in 1816 en 1829 door het water verloren heb is zeker eens zoo veel als mijnheer en het kanaal zal betalen — het is ongelukkig pachter te zijn! — Ik heb toen een klein beetje remisie gehad maar niet veul — die jaren vergeet ik nooit — ons Mie was disperaat, ons beste melkkoei heeft toen moeten [illegible] Ik kuld wijs hart dat schenden, ze schreeuwde als een klein kind — wij moeten ons brood uit den mond verkoopen! — ik heb 10 morgen land in pacht en ik wou alle jaren wel 10 gulden veur den morgen meer geven, als het kapaal er lag.

Heynerik. — Zou de heikant ook mee in het kanaal moeten betalen? Wij hebben altijd voor niks ons water gelost, dus geleurt ik dat we er met bij getelt zijn.

Kees. — Wel zeker moete mee betalen; want bij hebben net zo belang als wij. Als gij maar eens nadenkt, hoe of het in 1815 en in 1829 is geweest toen gij geen spier goed hooi hadt, toen de beesten van gebrek kapot zijn gegaan en toen wij alles hebben moeten inspannen, om den overschot van onze beesten aan den man te brengen; dat is nou nog niet alleen? maar altoos, ik strak heb gezegd, dat de landplaten aan de Maas de uitwatering beletten en leven 100 jaar het meeste hooi [illegible] meer dreug zal gaan — dan kunnen wij niet handen weten, dat wij dan bijkans geen hooi meer zult kunnen krijgen — en wat dan aangevangen? — want het is onmogelijk zooveel mest bijeen te brengen om het land te teunen. — En ook onder ons land dat met den loop van de Beersche Maas nog niet onder is, toch een waterloop moet hebben — en zoo ik het aan den heikant ook? — Al ligt den akker nog zoo hoog, hij moet toch een waterloop hebben? — Want hoe dikwijls is het niet geschied, dat als wij dik twee voet den rog hadden en het in den lentetijd begon te dooijen en de rog nog niet goed open waren, alsdan de rog tot soms halfweg op den akker verzopen was.

Sander. — Maar Piet, ik heben het beuren zeggen, dat als het kanaal er lag wij dan niet meer verzuipen zouden; ik geleuf niet, dat al was het er gewees last in augustus zou het geholpen hebben; want toen was er zoovel water gevallen, dat het op mijn deel onder den roglast stond — en nu hoe hoog ik woon — dat is nog nooit gebeurd.

Kees. — Dat is kiek zoo als ik het gezegd. Het hoogste land moet eenen waterloop hebben, en gijlie aan den heikant [illegible] te enge loopgraven om veul regenwater [illegible] te laten loopen; daarom zijn er deze keer ook overal aan den heikant aardappelen verzopen! maar dat is bij ons niet, als het maar niet kaal onderloopt; daar dat niet is geschied, is er geen een verzopen en dat komt omdat wij goede voren tusschen de akkers hebben die in de graven en in de togtgraven uitloopen: en dan hebbe nou het voorbeeld dat als het kanaal er lag wij dan in 24 uren, zooals strak Jochem heeft verteld, al het water kwijt zouden zijn, zooals nu lest bij ons in augustus is geschied.

Philip. — Ik hou het vol, dat onze uiterwerd en het hooglant, als de lage Maaspolders alle jaren bijtijds genug zijn, veel minder zullen opbrengen.

Jochem. — Dat dacht ik eerst ook — maar ik heb mij herinnerd wat mijn zeevoutvader vertelde, toen ik nog een klein jongske was, en die het van zijn vader had [illegible] het was toen zeker nog niet zooals strak [illegible] vertelde, dat de zandplaten in de Maas de uitwatering beletten — dat, toen de polders nog maal eenige jaren achterein droog waren, altijd het hooi van den uiterwerd het duurste was, en dat zat daarin, zei hij, « ik » had dertig mergen land; 10 hoog, 10 middel » hoog en 10 laag land in den polder liggen; ik » had altijd twintig stuks beesten op stal in den » winter en die makten mest genoeg voor mijne » hoog land; bij die dreuge jaren, zaaide ik 5 » morgen winter hoog en 5 morgen van het lage » land met haver, dan moest ik 5 mergen wei » en 5 mergen hooiland voor mijne beesten gaan » hachten en ik kon ik nergens anders als op » den uiterwerd vinden; want bij die dreuge jaren » vloog het hooi uit den lagen polder naar den » heikant, dat hadde moeten zien wat een goed » vee dat ze dan hadden, en wat eenen goeden rog » ze dan teulden, die ze dan konden verkoopen en » die ze anders aan de beesten moesten opvoeijeren, om ze in het leven te houden. — Dan » ging het den Maas- en den heikant alle bei » goed." — Hij zei ook, «dat hij dikwijls goede terw » en spelt op zijn middel [illegible] geteeld had; » want al staat die in den winter onder water, » dat is niks! als hij maar in den lentetijd in het » begin van april dreug is." — Als gij dat nou nagaat en rekent den heelen Maaskant langs, dan moet ge bekennen dat de uiterwerd en het hooiland niet benadeeld kunnen worden en dans de menschen bijkans allen zeggen dat alleen door het kanaal kan geholpen worden — wanneer er dat ligt dan zijn wij het water van het midden hooglant kwijt als de Beersche Maas maar acht dagen binnen is. — Jongens het is 10 ure, ik moet naar huis — tot op eenen anderen dag dan zullen wij verder over dat ding praten — skoint alle terug wat de een niet weet, weet de andere — geruste genacht.

Mengelwerk.

De staat der godsdienst in Engeland.

Al wie met eenige aandacht de beweging nagegaan, welke op dit oogenblik Engelands kerkgeleerden voortsleept, moet verwonderd staan over de strekking, die zich meer en meer ten gunste eener godsdienstige hervorming openbaart. Ieder, die weet na te denken, zij die in de godsdienst niet eene nederige dienstmaagd van den staat zien, maar eene souveraine gids der gewetens, zij worden diep bedroefd als zij de grobte verbastering zien, waarin het anglikanismus vervallen is. Niet één van al de pogingen, die men sinds eene eeuw heeft aangewend, om hetzelve uit deszelfs vernedering op te beuren, is mogen gelukken even, hetgeen zeer opmerkenswaardig is, al diegenen, die zich als hervormers hebben opgeworpen, zijn geëindigd met zich van de gevestigde staatskerk af te scheiden, na vruchteloos de misbruiken binnen te hebben, die zij betreurden; van daar komen al die sekten, waarvan Engeland overvloeit en die men met honderden telt. De *evangelischen* zelfs, staan op het punt van openlijk van de episkopale kerk te scheiden, ondanks hunnen vurigen wensch om getrouw te blijven aan de banier der eerste hervormers; zij hebben nog slechts eenen stap te doen, om zich geheel buiten de sfeer te verplaatsen, waarin zich de vertegenwoordigers van de officiële eeredienst bewegen en zij zullen daarvoor niet terug deinzen. Nu zijn het slechts enkele sektarissen, weldra zullen zij eene afzonderlijke kudde vormen, die haren eigen ritus, hare stempels, hare geloofsbelijdenis, in één woord, alles bezit, wat eene kerk daarstelt, indien het geoorloofd is dien naam toe te passen op de belijders van eene eeredienst, buiten de waarheid geplaatst.

Dat gevaar is niet het eenige hetwelk de gevestigde kerk van Engeland bedreigt. Er is nog een [illegible] dat haar nog meer vrees inboezemt, omdat het zijn oorsprong heeft in eene orde van denkbeelden, die oneindig hooger geplaatst is, dan de tweestrijd der *evangelischen*. Wij spraken over het puseyismus.

De benaming is tegenwoordig algemeen aangenomen, wanneer er sprake is, om de theologische school van Oxford aan te duiden. Zij is evenwel niet juist. Pusey is noch de stichter, noch het hoofd dier school. Newman zou misschien op dien titel meer aanspraak kunnen maken dan hij. Maar zij heeft eigenlijk geenen stichter, de denkbeelden, welke zy verdedigt, broeiden reeds bij velen, alvorens zij door iemand duidelijk waren uiteengezet. Er is in die geheel vrije beweging der geesten iets geheimzinnigs. Gelijk de wind blaat zonder dat men weet van waar hij komt, zoo ontstaat een denkbeeld in eenig afgezonderd vernuft, en dat denkbeeld ontwikkelt zich eensklaps, zonder medegedeeld te zijn, in een aantal menschen, en brengt weldra een systeem [illegible] weinig tijds zoo zeer aangroeit [illegible] zenlijke magt wordt. [illegible] de theologie van Oxford [illegible] bekend, eenige weinige volgelingen [illegible] die in het geheim, en nu [illegible] gids aan al wat verlicht is onder de tegenwoordige anglikaansche geestelijkheid.

Het is waar, dat op het tijdstip waarop de nieuwe school van Oxford is begonnen bekend te worden, de anglikaansche kerk reeds in gevaarlijke omstandigheden verkeerde. Het aantal van sekten was binnen korten tijd bijna verdubbeld.

De emancipatie der Katholijken had eenen doodelijken slag toegebragt aan de steunpilaren van het anglikanismus; de vernietiging van een aantal Ierssche bisdommen had haar beroofd van eene sekere begoocheling van onschendbaarheid, waarmede zij omgeven was, en waaraan zij altijd zoo trotsch was geweest. De [illegible] der *evangelischen* lieten geene rust [illegible] episkopale partij, zelfs de letterkunde betreurt haar, en strooide met volle handen wanteven over hare bedienaren uit; alles lieft dus zamen om de gevestigde kerk te verzwakken.

Het was op dat oogenblik, dat verscheidene jeugdige theologanten [illegible] ondernemen vormden, om de anglikaansche kerk hulp aan te brengen. Hoe wilden zij [illegible] met goed gevolg verdedigen, anders, dan met de [illegible] kwamen tot den oorsprong van het kwaad, dat is te zeggen, met de tucht in hare oorspronkelijke zuiverheid te herstellen,

en tevens het leerstellige aan een nieuw onderzoek te onderwerpen? Zich in die onderneming te wagen, was niet voorzigtig gaan, haat zou tot de eeuwen terug treden. Maar zouden de hervormers staan blijven? De visioenen zijn kelven niet, en zeker dachten zij oorspronkelijk, dat zij weldra zouden worden gedrongen, het tijdstip der hervorming voorbij te streven, en in eenen stap door de middeleeuwen tot aan de eerste tijden der kerk te komen. Dit is nogthans geschied.

Het is zeer natuurlijk, dat Oxford de zetel geworden is van die reaktie. De universiteit dier stad is, sinds de hervorming altijd het middelpunt geweest, waarheen alle denkbeelden gestroomd zijn, die Engeland bevoerd hebben. Het is te Oxford, dat Wiklef den standaard van het protestantismus heeft opgestoken. Het is dáár, dat, onder de regering van Elisabeth, het voornaamste broeinest van het Kalvinismus bestond; het is van dáár, eindelijk, dat Wesley aan het protestantismus die wending heeft gegeven, waarvan het nog heden in Engeland en Amerika de blijken draagt.

Dokter Pusey, die zijnen naam aan de nieuwe school heeft gegeven, is ook, ieder weet het, professor aan de universiteit van Oxford. Hij heeft het grootste gedeelte der theologanten, die daar leerstoelen bekleeden, met zich gesleept. Zijne voornaamste volgelingen, of liever, om juister te spreken, de schrijvers, die dezelfde opinien verdedigen, zijn de heeren Froude, Newman, Keble, Palmer, Faber, Gladstone. Men moet zich tot hunne schriften wenden, om het sijsteem te bestudeeren, dat thans in Engeland zooveel gerucht maakt. Laten wij het zoo kort mogelijk zamenvatten.

Het vraagpunt, dat op de eerste plaats de school van Oxford heeft moeten boeijen, is de hervorming zelve. Zij belijdt nopens die groote omwenteling zeer duidelijke opinien. Zij erkent met eenieder, dat de toestand der kerk in Engeland, in de XVIe eeuw, eenige veranderingen van node verderde; maar zij ontkent, gelijk ieder onbevooroordeeld mensch zulks doen moet, dat de voorgewende hervorming door Hendrik VIII ondernomen werkdadig geweest is; zij ziet in de bisschoppen, door dien koning en door Elisabeth benoemd, niets dan de slafelijke agenten van eene despotieke magt, die haar alles hebben opgeofferd, te beginnen met de onafhankelijkheid van het episkopaat, zonder welke er geene kerk is.

Wat de leer aangaat, de school van Oxford is in volslagen breuk met het protestantismus. De leer der regtvaardigmaking zonder de hulp der goede werken, boezemt haar eenen wezenlijken afkeer in. Die leer, wordt in een der artikelen van den *British Critic*, het orgaan van het puseysmus, een fijn vergift genoemd, dat het hart van het christendom aantast, en deszelfs zuiverste zelfstandigheid knaagt. Het is een heilllooze dag, waarop hunne dat denkbeeld heeft opgevat, en het scheelt weinig of de schrijver past op den Duitschen hervormer de woorden toe, welke de H. Schrift over den antichrist bezigt.

Van dat beginsel uitgaande moesten de theologanten der nieuwe school, ieder verbond tusschen de anglikaansche kerk en de protestantsche belijdenissen van het vaste land verbreken. Dit hebben zij indedaad gedaan. Indien men hun vraagt, zegt een hunner, wat wij met de kalvinisten en de lutheranen van Duitschland gemeen hebben, dan zullen wij antwoorden: Niets. De heer Palmer zegt van zijnen kant: indien wij tegen Rome moeten strijden, laten wij ons dan ten minste niet verbinden met die menigte van onzuivere geesten van ongeloovigen. Alleen de adem van hun protestantismus heeft iets, ik weet niet wat solferachtigs, dat uitput en neerdrukt; zij zijn vol van aanmatiging, van hoogmoed, van onwetendheid, van lafheid, van tweestrijd met zich zelven, van verachting. Wij willen geene *ketters* in onze rangen!

Zeker heeft nooit een Katholijk theologant zulke harde woorden bezigd, om het protestantismus te schetsen. Evenwel zou de school van Oxford niet kunnen ontkennen, dat er in de anglikaansche leerstellingen een groot aantal van bestanddeelen ontleend zijn aan het lutheranismus en vooral aan het kalvinismus. Ook tracht zij zich wel dit te betwisten, integendeel zij maakt, dat hare pogingen daarheen strekken, om de kerk van Engeland te ontprotestantiseren. Ten bewijze ons die uitdrukking. Op dien prijs stelt een der volgelingen in de *British Critic*, alsmaar wij gaarne te zien bereid zijn, verwijt hij ons, dat wij wiskgeesten zijn, en dat wij de zaken van boven beschouwen en de zaken willen onderzoeken. Het is een vraagpunt van leven en dood.

Dergelijke bekentenissen moesten, zoo dan het begrijpen, groote beweging doen ontstaan in de rijen der verdedigers van de gevestigde kerk. Het was in 1842 dat in de *British Critic* het artikel verscheen, hetwelk dezelve inhield. Een kreet van verwerping ging van alle zijden op tegen den schrijver der verklaring. Pamphletten verschenen op alle punten van het verenigd koningrijk; men suiteekte de hoofden van het anglikanismus, zich ten spoedigste te vereenigen, om zich te verzetten tegen de noeilijke inzigten dier stoute vernieuwers, die onbegrijpelijk het geloof der vaderen met de voeten traden. De *Quarterly Review* nam in hare kolommen al de smaadredenen op, die zij in dezelve kon opspeuren, en spuwde die in het aangezigt den puseyisten. Het Katholicismus, wiens medeplichtigen, zij gemeend worden, kreeg ook een groot aandeel in dien stroom van beleedigingen.

De puseyisten werden niet ontroerd; zij werden nog minder afgeschrikt. In plaats van terug te gaan, dachten zij dat het oogenblik gekomen was, om alle hunne denkbeelden uit te drukken, en zij hadden den moed van opregt te zijn. Er opende zich voor hen eene uitgestrekte loopbaan. Zij traden die moedig binnen. Wij zullen hen daar volgen in ons volgend nummer.

Advertentien

** Heden overleed na voorzien te zijn geweest met de H. H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk, aan eene ziekte van slechts acht dagen, mijne waarde en teeder beminde Vader JACOB J. MAJOOR, in den ouderdom van ruim 67 jaren.

Dienende deze tot algemeene kennisgeving aan vrienden en bekenden.

CORNELUS J. MAJOOR.

Lagen, 23 *October* 1844.

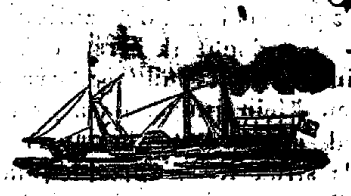

JAN VAN ARKEL,

VOOR **Passagiers** EN **Goederen,**

varende tusschen

'S HERTOGENBOSCH, GORINCHEM, DORDRECHT, ROTTERDAM, SCHIEDAM

EN OP ALLE DAARTUSSCHEN GELEGEN PLAATSEN.

REGELING DER UREN VAN AFVAART,

ZOMERMAANDEN,

DAGELIJKSCH uitgezonderd ZONDAG,

Van 'S HOSCH,

des morgens ten **6** Ure.

Van SCHIEDAM,

des middags ten **12½** Ure.

WINTERMAANDEN,

MAANDAG, WOENSDAG EN VRIJDAG,

Van 'S HOSCH,

des morgens ten **7** Ure.

DINGSDAG, DONDERDAG EN ZATURDAG,

Van SCHIEDAM,

des morgens ten **9** Ure.

Deze dienst correspondeert in de bovengenoemde Plaatsen, met de meeste *Stoombooten, Diligences* en *Spoortreinen.*

De Directie maakt bekend dat de dienst zal geopend worden, te beginnen *Maandag* den 4e *November* 1844, des morgens ten 7 uure van *'s Bosch*.

Dingsdag den 5e November des morgens ten 9 ure van *Schiedam*, en ten 9½ ure van *Rotterdam.*

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij de Agenten:

H. G. BOLSIUS, Az. te *'s Bosch.*
D. DE LOOFF, » *Gorinchem.*
H. W. MAST, » *Dordrecht.*
P. VAN BINSBERGEN, » *Rotterdam.*
H. M. KLUIT, » *Schiedam.*

En te *'s Bosch* ten Kantore der *Directie.*

** De Notaris *MOLHUYSEN*, residerende te *Vught*, heeft provisioneel verkocht:

ONDER *VUGHT.*

1e *Koop.* Een HUIS, STAL, SCHUUR en HOF staande en gelegen te *Vught*, aan den straatweg op *Eindhoven*, Wijk Dorp, kadaster B no. 431 en een gedeelte van sectie B, 430 groot voor het geheel 30 R., 70 E.; ingezet met de slagen op..... *f* 1,570)00.

2e *Koop.* Een Perceel HOFLAND, gelegen als voor, zijnde een gedeelte van sectie B, 430; op..... *f* 550.00

3e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, als voor Wijk Hooge Vlasmeer; groot 57 R., 56 E., sectie C, 278 en 279; op..... *f* 625.00

4e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, als voor groot 15 R., 40 E., sectie C, 277; op *f* 135.00

5e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, als voor Wijk Vlasmeer; groot 58 R., 90 E., sectie B, 994; op..... *f* 305.00

6e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, als voor, Wijk Schoonveld; groot 1 B., 22 R., 30 E. sectie B, 1226; op..... *f* 575.00

7e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, in Wijk als voor; groot 30 R., 76 E., sectie B, 988 en 289; op..... *f* 155.00

8e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, in Wijk als voor; groot 51 R., 40 E., sectie B, 960; op..... *f* 140.00

9e *Koop.* Drie Perceelen WEILAND, Wijk Nieuwe Erven; groot 1 B., 30 R., 40 E., sectie B, 708, 709 en 710; op..... *f* 6.000.00

10e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, gelegen in Wijk als voor; groot 56 R., 40 E., sectie B, 715; op..... *f* 460.00

11e *Koop.* Een Perceel TEELLAND, gelegen in Wijk als voor; groot 77 R., 42 E., sectie B, 718 en 719, op..... *f* 650.00

12e *Koop.* Twee Perceelen WEILAND, gelegen in Wijk als voor; groot 57 R., 60 E., sectie B, 611 en 612; op..... *f* 550.00

ONDER *EMPEL.*

13e *Koop.* Een Perceel HOOILAND, onder *Empel*, Wijk het Slot; groot 1 B., 52 R., 80 E., sectie B, 1585; op..... *f* 1,100.00

De finale verkooping zal plaats hebben op Maandag den 4 November 1844, des namiddags om *vier* ure precies, ten huize van WILLEM EXSEL, te *Vught.*

Informatien te bekomen ten kantore van gemelden Notaris.

** Door een bevoegd Ambtenaar zal er ten verzoeke van Mejuffrouw de Wed. KORTEREL te *'s Hertogenbosch*, ten haren woonhuize in den Wolvenhoek aldaar, op *Donderdag* den 31 October aanstaande, des namiddags ten twee ure verkocht worden,

een zeer nette

INBOEDEL,

bestaande eene partij

WINKELGEREEDSCHAPPEN.

Alles op dienstdag des voormiddags van negen uuren voor een ieder te zien.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 28 October, ten vier uur.

[illegible]

Ter drukkerij van D. F. A. [illegible]